

Tobies Grimaltos

Idees i paraules

Una filosofia de la vida quotidiana

PUV

Idees i paraules

Una filosofia de la vida quotidiana

Assaig 20

Idees i paraules
Una filosofia de la vida quotidiana

Tobies Grimaltos

Universitat de València

© Tobies Grimaltos: 2008
© D'aquesta edició: Universitat de València, 2008

Publicacions de la Universitat de València
Arts Gràfiques, 13 – 46010 València

Disseny de la col·lecció i maquetació: Inmaculada Mesa
Il·lustració de la coberta: Georges de la Tour, *L'àngel se li apareix a Sant Josep*,
c. 1640-1645 [fragment]

ISBN: 978-84-370-7256-2
Dipòsit legal: V-4560-2008

Impressió: Guada Impressors SL

A Roser i a Albert

Índex

Pròleg	11
I. <i>Primum vivere...</i>	15
Llibres tancats.....	17
Les olors i els sentiments.....	18
<i>Ars longa</i>	20
Per què anem als cementeris?	23
Por.....	25
El millor pujador de ginjolers	27
Egòlatres.....	29
Escriure i anar en bicicleta	30
Passions mediocres.....	34
Tu hauries de creure.....	35
El temps i la memòria.....	37
«Mante, tu de qui eres?».....	39
Un dia qualsevol.....	41
Per què escric?.....	43
II. <i>O tempora!</i>	47
Ètica personal	49
Ja no queden llibreries, ja no queden llibreters.....	51
Dona, de classe baixa i nació oprimida.....	54
Furtar el temps	56
El carnisser i el banc.....	59
Pare i fill	62
Erística i maledicència	64
Ser de poble i parlar valencià.....	67
<i>Homo faber, homo ludens</i>	74
Quan una gran companyia et causa un destorb.....	76
Atacs a les llibreries.....	79
Intel·lectuals?	80
<i>Hablar en cristiano</i>	82

III. <i>O mores!</i>	87
Els dèficits del llenguatge.....	89
L'escepticisme necessari.....	91
Pensament profund i ximpleria.....	93
La por a la ignorància.....	94
Ni tu ets el centre del món, ni els altres són tan dolents.....	98
Saramago, el pessimista.....	100
Esmorzar.....	101
<i>Ad verecundiam</i>	104
La virtut que més valore.....	106
«Sóc pobre, però honrat».....	109
IV. <i>...deinde philosophari</i>	113
<i>La octava noche</i>	115
Nietzsche, l'exagerat.....	118
Preguntar-se.....	121
Quantificar la qualitat.....	123
Més mots que idees.....	130
Mentida i engany.....	133
De noms.....	136
Virtut i responsabilitat.....	139
Refranys	143
Índex de noms i obres	147

Pròleg

Jo crec en la veritat, que algunes assercions són vertaderes i altres són falses; que algunes s'adiuen als fets i altres no. És més, crec que això és la condició de possibilitat del llenguatge, de la comunicació. Tanmateix, la veritat té avui mala premsa. Hom pensa que defensar l'existència de la veritat i ser un dogmàtic és la mateixa cosa. S'estila el relativisme, el subjectivisme i es confonen ambdues coses amb el pluralisme i la llibertat. Quan a la gent li agrada una cosa, sol confondre la cosa que li agrada amb moltes altres que no hi tenen res a veure. Així, per exemple, els costa entendre per què la llibertat i la justícia no són sempre el mateix. Quan aquestes entren en conflicte, es queden astorats, estranyats, alguna cosa no els quadra. Una cosa similar els ocorre amb la veritat, volen que la veritat siga bella, bona, popular i profitosa i els sorprèn que aquestes qualitats no sempre es troben juntes. Per això, potser, s'estila allò d'«és veritat per a mi», com si una veritat per a u tingués algun mèrit més o alguna propietat més que «això és el que jo crec». El problema de les creences—de «les veritats per a mi»— és que poden ser falses, per boniques, convenients o políticament correctes que puguin ser.

Tot i amb tot, no dic que els popularíssims versos de Campoamor –allò de *nada es verdad ni es mentira...*– no tinguen part de raó. En les coses que realment ens interesen, no sempre se'n pot traure l'aigua clara. Sovint, les coses que atrauen les nostres cabòries i les nostres passions no són enunciables en asseveracions pures, assercions que puguen enunciar un fet brut del món. Us posaré un exemple. L'asseveració «El transvasament de l'Ebre és bo», sembla tenir la mateixa forma que «Els gossos lladren», quan no és, en absolut, el cas. Que els gossos lladren és un fet del món que no té res a veure amb el fet que a nosaltres ens agrade o no que lladren, és quelcom que continuaria sent vertader encara que nosaltres no existíssem i els lladrics dels gossos no ens molestassen. Però si el transvasament és bo no és quelcom que es pugui fixar en termes absoluts. «El transvasament és bo» sol significar «afavoreix els meus interessos» –i els interessos propis se solen confondre amb els interessos universals–, i, ben mirat, ja no sols «els meus interessos», sinó «els meus interessos de tal tipus». Perquè pot ser bo per als «meus interessos econòmics» i dolent «per als meus interessos mediambientals» (que no necessiten que jo en siga conscient per tal d'existir) i fins i tot bo «per als meus interessos econòmics a *curt* termini» i dolent «per als meus interessos econòmics a *llarg* termini». El problema amb asseveracions com aquesta és que no sempre els interessos d'uns i altres coincideixen, ni és clar que es pugui establir una escala de valors universalment acceptada amb la qual poder primar uns tipus d'interessos sobre uns altres, en cas de trobar-ne de comuns. Són fets com aquest els que fan pensar a la gent que *nada es verdad ni es mentira* i que «cadascú té la seua veritat».

Un altre aspecte del mateix problema és que, si tractem qualsevol assumpte humà, si el mirem amb deteniment, trobarem tants matisos, tantes imbricacions, tants aspectes, que dir la completa veritat es fa impossible. És per això que caldrà fer simplificacions, que caldrà obviar alguns trets i exagerar-ne d'altres. Si volguéssim dir la veritat completa, hauríem de fer tantes precisions, tantes excepcions i tantes puntualitzacions que cada frase resultaria extensíssima, alambinada, sintàcticament impracticable i impossible de llegir. Per tal de poder dir alguna cosa sobre qualsevol d'aquests temes complexos, cal adoptar una perspectiva, tenir d'un *color* el cristall, adoptar un focus i, en conseqüència, prescindir de molts altres aspectes de la cosa, difuminar-los, deixar-los en el rerefons. Només podem oferir de cada cosa una vista parcial, la nostra visió, des de la nostra perspectiva. Què és el que fixa el focus? Òbviament la nostra –la meua– idiosincràsia: la meua manera de sentir i de pensar, les meues preocupacions, els meus coneixements i les meues lectures. És veritat per això que, parlant de totes aquestes coses, parle tant de mi com d'elles, si més no. Però no hi ha un altre remei, supose.

Imagine que el que he dit pot explicar per què –com deia Josep Pla– és molt més difícil descriure que opinar i, per la mateixa raó, li pot traure força al seu retret que és per això que tothom opina. Si vaig encertat, sobre certes coses l'única opció possible des del punt de vista literari és opinar, perquè descriure, si fos possible, es convertiria en una llanda absolutament insuportable. Els textos breus que segueixen són les meues opinions (o, més ben dit, part d'elles) sobre algunes coses. Aquestes són *les meues opinions* (i també alguna cosa més, preocupacions meues, objectes

del meu interès). No sé quin dret tinc a manifestar-les. Fet i fet, pense que el dret sols es pot tenir *a fortiori*. Això és, ningú no el pot tenir si els lectors no li'l donen. A vosaltres, lectors, m'adrece, doncs. Espere aportar-vos alguna cosa. Això m'autoritza, crec, a intentar-ho; però intentar-ho és tot el que està al meu abast –intentar-ho és un acte il·locutiü– però que ho aconseguisca o no –que ja és una perlocució– només depèn de qui em llogesca.

Si m'atrevesc a fer-ne la prova és perquè ja hi ha uns pocs lectors que han pensat que sí que puc aportar alguna cosa. Són els que han llegit el mecanoscrit i m'han ajudat amb tota mena de suggeriments. Vull ací donar-los les gràcies i –com sempre es diu i es diu sempre amb veritat– exculpar-los dels errors que jo només, i malgrat tot, he comès. Gràcies doncs a Vicent Alonso, Josep Corbí, Miracle Garrido, Carlos Moya, Sergi Rosell, Xavier Serra, Ramon Vicent i Roser Vicent.

Per què anem als cementeris? Queden encara llibreters? Per què se'ns vol classificar sempre com a membres d'un grup? Per què se'ns neguen drets culturals bàsics? Qüestions com aquestes i d'altres més íntimes, o més abstractes, com ara per què ens fa por pensar o per què ja no som capaços de posar noms a les coses noves i ens limitem a emprar descripcions (telèfon mòbil) o sigles i prou (USB, GPS), constitueixen per a l'autor esperons per posar-se a escriure, en aquest cas en forma de textos breus, incisius, irònics. Uns textos que volen ser alhora entretinguts i entenedors i donar motiu per a la reflexió, pensaments compartits, intents de mostrar el caràcter de la nostra època, dels temps que ens toca viure. Des de la pròpia experiència, des de la vivència quotidiana, aquestes «càpsules de pensament» aborden situacions i personatges que el lector pot reconèixer fàcilment. Fet i fet, un intent de mostrar des d'una òptica personal allò que tots intuïm, un assaig que vol il·luminar aspectes no sempre suficientment considerats i per això, i malgrat tot, ben sovint sorprenents.

TOBIES GRIMALTOS (Castelló de la Ribera, 1958) és professor titular de Filosofia de la Universitat de València. Autor de llibres acadèmics com *Teoria del coneixement* (amb J. L. Blasco), publicat en aquesta mateixa editorial, i *Signo y pensamiento* (amb J. L. Blasco i D. Sánchez), ha escrit també assaigs adreçats a un públic més ampli, com *El joc de pensar* i *Pren-te la vida amb filosofia*.

ISBN 978-843707256-2

9 788437 072562